

Anti- pestprotocol

Schooljaar
2023-2024

Voorwoord

Op school hoort een leerling zich veilig te voelen. Een veilig schoolklimaat is één van de voorwaarden om goed te kunnen leren. Gertrudis doet er veel aan om voor de leerlingen en medewerkers een veilige school te zijn, waarin we gezamenlijk, leerlingen en medewerkers, ervoor verantwoordelijk zijn dat iedereen zich prettig voelt.

Toch komt het voor dat leerlingen pesten of gepest worden, ook op onze school. Op Gertrudis is pesten onacceptabel en wordt dan ook niet getolereerd.

In dit Anti-Pestprotocol leggen we vast wat de school doet aan het voorkomen van pesten en hoe pesten op school aangepakt wordt.

Bij de opzet van dit protocol is gebruik gemaakt van de richtlijnen in het Nationaal Onderwijsprotocol tegen pesten en van Anti-Pestprotocollen van andere scholen. Uiteraard is het protocol afgestemd op de specifieke situatie op Gertrudis.

Inhoud

1	Wat is pesten?	4
1.1	Cyberpesten	5
1.2	Gevolgen van pesten.....	5
2	Wie zijn bij pesten betrokken?	6
2.1	De gepeste leerling	6
2.2	De pester	6
2.3	De zwijgende middengroep	7
2.4	De meelopers	7
2.5	Het personeel.....	7
2.6	De ouder(s)/verzorger(s).....	7
3	De aanpak	8
3.1	Uitgangspunten.....	8
3.2	De vijfsporenaanpak	8
3.2.1	De algemene verantwoordelijkheid van de school.....	8
3.2.2	Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt.....	8
3.2.3	Het bieden van steun aan de pester	9
3.2.4	Het betrekken van de middengroep bij het pesten	9
3.2.5	Het bieden van steun aan de ouders	9
3.3	Preventieve maatregelen.....	10
4	Het stappenplan na melding van pesten	11
4.1	De mentor en leerlingcoördinator	11
4.2	De anti-pestcoördinator.....	11
4.3	Schorsing	12
4.4	Verwijdering van school.....	12
4.5	De taak van docenten en onderwijsondersteunend personeel.....	12
4.6	Aanvullingen bij cyberpesten.....	12

1 Wat is pesten?

Volgens het Nederlands Jeugd Instituut (2015) is pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Dat betekent dat er een verschil is tussen plagen en pesten: plagen is onschuldig en gebeurt niet systematisch. Leerlingen plagen elkaar over en weer en plagen heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. Maar wat de één als een grapje of plagerijtje ervaart, kan een ander diep raken. Dat kan incidenteel tot een aanvaring tussen leerlingen leiden. Het wordt pas een probleem als je er samen niet uitkomt.

Van pestgedrag spreken we als de leerling systematisch bedreigd en bang gemaakt wordt, waardoor hij zich op school niet meer veilig voelt.

Een klimaat waarin gepest wordt, heeft voor iedereen gevolgen. Het veilige schoolklimaat wordt door de pesters onveilig gemaakt. Dit heeft negatieve gevolgen voor iedereen. Het is van belang dat pesten serieus genomen wordt. Docenten en onderwijsondersteunend personeel (samen met de ouders en de leerlingen zelf) hebben een taak bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en dit moet laagdrempelig zijn. De volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Hoe wordt er gepest?

Pesten kan op verschillende manieren:

1. Met woorden/foto's:
  - vernederen,
  - belachelijk maken,
  - schelden, dreigen,
  - met bijnamen aanspreken,
  - gemene briefjes, mailtjes,
  - SMS, What's App,
  - bewerkte foto, opgenomen filmpjes (digitaal pesten).
2. Lichamelijk:
  - trekken aan kleding,
  - duwen en sjoeren,
  - schoppen en slaan,
  - krabben en aan haren trekken.
3. Achtervolgen:
  - opjagen en achterna lopen,
  - in de val laten lopen,
  - klem zetten of rijden,
  - opsluiten.
4. Uitsluiting:
  - doodzwijgen en negeren,
  - uitsluiten van feestjes,
  - bij groepsopdrachten.

5. Stelen en vernielen:
  - afpakken van kledingstukken,
  - schooltas , schoolspullen,
  - kliederen op boeken,
  - band lek prikken,
  - fiets beschadigen.
6. Afpersing:
  - dwingen om geld of spullen af te geven,
  - het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Pesten kan gezien worden als een groepsproces (NCJ, 2014). Veel kinderen zijn niet actief betrokken bij pesten, maar zijn wel getuige van pestgedrag en hun reactie daarop is bepalend voor wat er gebeurt. Ze handelen zodanig, dat pesten in stand wordt gehouden en niet wordt ontmoedigd.

Beschermende factoren zijn een veilig schoolklimaat, het hebben van vrienden, warmte binnen het gezin en een positieve thuissituatie. Deze elementen kunnen een beschermende werking hebben tegen de negatieve emotionele gevolgen bij kinderen die worden gepest (NCJ, 2014).

1.1 Cyberpesten

Onder pesten valt ook digitaal pesten of cyberpesten: berichten versturen via What's App en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken virussen sturen en happyslapping.

Veel leerlingen hebben te maken met digitaal pesten en de effecten hiervan kunnen verder gaan dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam/telefoons worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Cyberpesten verschilt van traditioneel pesten (NCJ, 2014). Het is vaak anoniem en de cyberpesters zien de emotionele reactie van het slachtoffer niet. Anonieme cyberpesters zijn moeilijk te identificeren en daardoor is de kans op straf kleiner, waardoor er mogelijk meer en heftiger gepest wordt. Dit cyberpesten kan de hele dag doorgaan, ook bij het slachtoffer thuis. Cyberpesten staat niet op zichzelf. Slachtoffers van cyberpesten zijn bijna altijd in de klas ook slachtoffer op een traditionele manier (NCJ, 2014).

1.2 Gevolgen van pesten

De volgende aspecten van gepest worden zijn bekend:

- Internaliserende problemen (zoals depressie, angst en teruggetrokkenheid);
- Psychosomatische klachten (zoals hoofdpijn, buikpijn, rugpijn, slechte eetlust en slaapproblemen);
- Suïcidale gedachten en suïcidepogingen;
- Een lager zelfvertrouwen;
- Minder plezier op school, vaker afwezig en minder goede schoolprestaties.

2 Wie zijn bij pesten betrokken?

Op het moment dat er gepest wordt is er sprake van verschillende rollen.

Deze verschillende rollen kunnen verdeeld worden onder de pester, de (zwijgende) middengroep en het slachtoffer, de gepeste. Ook personeel en ouders zijn betrokken.

2.1 De gepeste leerling

Elke leerling loopt het risico gepest te worden maar sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de manier waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop die worden geuit. Kinderen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet.

Veel kinderen die gepest worden zijn minder weerbaar. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uit komt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Niet alle leerlingen die gepest worden, praten hier thuis over. Daarvoor kunnen verschillende redenen zijn. Zo kan een kind zich schamen of heeft het idee dat het niet mag klikken.

Sommige leerlingen zijn bang dat ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt.

2.2 De pester

Pesters zijn fysiek en verbaal sterker dan hun slachtoffers (groepsgenoten) en zien hen als waardeloos. De pesters neigen ertoe agressief te reageren in veel verschillende situaties en hebben vaker een positieve houding ten opzichte van geweld.

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want, zo redeneren zij, het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pesten kan een aantal oorzaken hebben:

- Als een leerling zich verloren voelt in een groep kan hij zich belangrijker maken door een ander te pesten;
- Een strijd om de macht in de klas;
- Een gevoel van incompetentie (“ik kan niks”) op school door slechte cijfers;
- Een voortdurende strijd om macht in de klas;
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; iemand is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd;
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid) of juist een te sterk gevoel voor autonomie;
- Een negatief zelfbeeld, weinig eigenwaarde;
- Een problematische thuissituatie, negatief voorbeeldgedrag van ouder(s)/verzorger(s).

2.3 De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe neemt een leerling, of een klein groepje leerlingen, het voor het gepeste kind op.

2.4 De meelopers

De meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtoffer- rol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

2.5 Het personeel

Pesten is een goed bewaard groepsgeheim: (bijna) iedere leerling weet dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

2.6 De ouder(s)/verzorger(s)

Kinderen die gepest worden durven dit in veel gevallen niet aan hun ouder(s)/verzorger(s) te vertellen. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders contact met school opnemen en dat het pesten daardoor erger wordt. Ze schamen zich er vaak voor dat ze gepest worden. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en het daarom verdienen gepest te worden.

3 De aanpak

3.1 Uitgangspunten

Op Gertrudis wordt gewerkt met verschillende uitgangspunten:

- Gertrudis schept een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- De docenten, het onderwijsondersteunend personeel, de ouders en de leerlingen die bij Gertrudis betrokken zijn moeten pesten als probleem zien. Samenwerking staat hierbij centraal.
- De docenten en het onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- Gertrudis pakt pesten volgens adequate wijze aan. Dit staat verder omschreven in het anti-pestprotocol.
- Gertrudis wordt er in de mentorlessen structureel aandacht besteed aan het klimaat in de klas en de onderlinge relaties. Er wordt actief gewerkt aan een veilig klimaat waarin pesten onacceptabel is.

3.2 De vijfsporenaanpak

Gertrudis werkt volgens de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

3.2.1 De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rondom pesten, waarin pesten bespreekbaar wordt en de veiligheid van leerlingen binnen de school optimaal is.
- Alle medewerkers van Het Gertrudis hebben een voorbeeldfunctie in het signaleren en tegengaan van pestgedrag op school.

3.2.2 Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

Het pestprobleem wordt altijd serieus genomen.

De mentor zoekt uit wat er precies gebeurd is en waar de oorzaak ligt.

De mentor overlegt samen met de gepeste jongere over mogelijke oplossingen. Hierbij kunnen ook de leerlingcoördinator en de anti-pestcoördinator betrokken worden.

De school biedt hulp aan. Deze hulp wordt in eerste instantie geboden door de mentor. Indien nodig kan via de anti-pestcoördinator hulp ingeschakeld worden van het zorgteam. Het zorgteam wordt altijd op de hoogte gesteld door middel van een leerlingnotitie in het leerlingvolgsysteem Magister.

Na het individueel spreken van de gepeste leerling en de pester(s) wordt altijd geprobeerd een gezamenlijk herstelgesprek te voeren zodat met elkaar besproken kan worden wat er nodig is om de situatie te verbeteren, welke verantwoordelijkheden een ieder heeft en wat het vervolgtraject zal zijn, indien het probleem zich herhaalt.

3.2.3 Het bieden van steun aan de pester

De pester wordt geconfronteerd met zijn gedrag. Het is belangrijk dat de pester inziet wat de gevolgen van zijn gedrag zijn. Het gesprek vindt plaats op basis van hoor en wederhoor.

De school probeert achter de oorzaak van het pesten te komen en het inlevingsvermogen van de pester te vergroten.

De school biedt hulp aan de pester. De pester kan verplicht worden om ondersteuning te accepteren van het zorgteam.

Na het individueel spreken van de gepeste leerling en de pester(s) wordt altijd geprobeerd een gezamenlijk herstelgesprek te voeren zodat met elkaar besproken kan worden wat er nodig is om de situatie te verbeteren, welke verantwoordelijkheden een ieder heeft en wat het vervolgtraject zal zijn, indien het probleem zich herhaalt.

3.2.4 Het betrekken van de middengroep bij het pesten

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Het is belangrijk dat er gesproken wordt over de oorzaak en dat er afspraken worden gemaakt die de situatie op school en in de klas kunnen verbeteren.

De mentor komt in de toekomst steeds terug op de gemaakte afspraken.

3.2.5 Het bieden van steun aan de ouders

Gertrudis neemt ouders die zich zorgen maken over pesten altijd serieus. De school werkt samen met ouders bij de aanpak van pestgedrag..

De school geeft de ouders adviezen voor de omgang met hun gepeste of pestende kind.

Wanneer Gertrudis het nodig acht om deskundige hulpverlening in te schakelen, worden ouders verwezen in overleg met de Jeugdprofessional van het team Jeugd van de gemeente.

De ouders van leerlingen die gepest worden kunnen er moeite mee hebben dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-) training aan bijdragen.

Mits er genoeg aanmeldingen zijn wordt er jaarlijks een sociale vaardigheidstraining aangeboden voor leerlingen in de brugklas. De overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs kan voor leerlingen groot zijn. Een sociale vaardigheidstraining kan de leerlingen bruikbare tips geven om bijvoorbeeld steviger te staan, nee te durven zeggen of om te gaan met groepsdruk.

3.3 Preventieve maatregelen

In de mentorlessen wordt aandacht besteed aan het anti-pestprotocol. De verschillen tussen plagen en pesten worden hierbij duidelijk benoemd en gescheiden. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

In de klas kan het effectief zijn een gezamenlijk klassencontract op te stellen. In dit klassencontract maakt de mentor afspraken met de leerlingen omtrent de gewenste regels binnen en buiten de klas. De mentor bespreekt ook met de leerlingen wat er gebeurt als iemand zich niet aan het klassencontract houdt. De mentor ziet er op toe dat de afspraken worden nageleefd.

Aan het begin van het schooljaar komt de anti-pestcoördinator in de brugklas om zich voor te stellen en uit te leggen wat de rol van de anti-pestcoördinator is. Ook wordt uitleg gegeven over hoe de leerlingen in contact kunnen komen met de anti-pestcoördinator.

Tijdens de week tegen pesten informeert de anti-pestcoördinator het mentorenteam over het thema en de daarbij behorende activiteiten, zodat de mentor in deze week extra aandacht kan besteden aan dit onderwerp.

4 Het stappenplan na melding van pesten

4.1 De mentor en leerlingcoördinator

Samen met mentoren en docent zorgen de leerlingcoördinatoren voor een veilig (leer)klimaat binnen de school. Mentoren stemmen dan ook altijd af met de leerlingcoördinator als er sprake is van pestgedrag.

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. Als de peestsituatie zich niet in klassenverband voordoet, neemt de leerlingcoördinator deze rol op zich.
- De mentor of leerlingcoördinator neemt contact op met de ouders van de pester en de gepeste en betreft hen bij de oplossing;
- De mentor/leerlingcoördinator bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- Indien het probleem zich herhaalt overlegt de mentor/leerlingcoördinator met de
- anti-pestcoördinator.

4.2 De anti-pestcoördinator

- De anti-pestcoördinator kan in onderling overleg met leerlingcoördinator en ondersteuningscoördinator de rol van de mentor overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- De anti-pestcoördinator heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden. Hierbij kan ook de leerlingcoördinator betrokken worden.
- In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - confronteren
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- De anti-pestcoördinator adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de counselor of jeugdprofessional, na bespreking in het interne zorgoverleg.
- De anti-pestcoördinator stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van terugkerend gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
- De anti-pestcoördinator bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
- De anti-pestcoördinator koppelt alle informatie weer terug naar de mentor en leerlingcoördinator.
- De anti-pestcoördinator legt alles vast in het leerlingvolgsysteem.

- Schorsing

Wanneer de genomen maatregelen geen blijvende vruchten afwerpen, volgt een schorsing van een dag. Als er ook daarna geen verbetering geconstateerd wordt krijgt de pestende leerling een langere schorsing. De leerlingcoördinator en anti-pestcoördinator melden de leerling aan voor bespreking in het Zorg Advies Team van de school.

4.3 Verwijdering van school

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen blijft volharden in het ongewenste pestgedrag binnen Het Gertrudis liggen er geen perspectieven meer tot verandering. Gertrudis kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan verwijdering. In overleg met andere scholen in het voortgezet onderwijs wordt er gekeken naar een passende plek.

4.4 De taak van docenten en onderwijsondersteunend personeel

De docenten, conciërges en ander onderwijsondersteunend personeel hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij in eerste instantie de mentor om hulp en overleg in gang te zetten. De leerlingcoördinator en de ondersteuningscoördinator kunnen ook ingelicht worden.

4.5 Aanvullingen bij cyberpesten

De hierboven omschreven stappen gelden voor iedere vorm van pesten, dus ook voor cyberpesten. Bij cyberpesten gelden daarnaast de volgende aanvullende stappen:

- Afhankelijk van de acties van de pester volgt een interne of externe schorsing en een voorlopig verbod tot digitaal contact met elkaar. Afhankelijk van de ernst van de situatie kan de pester verplicht worden tot een gesprek met de wijkagent en/of een medewerker van bureau Halt.
- Er gaat een e-mail uit naar de ouders van de betreffende klassen waar het digitaal pesten zich heeft voorgedaan, met daarin het verzoek gesprekken samen na te lezen en in gesprek te gaan met hun kind over gedrag op internet/mobiele telefoon.

Het beschreven stappenplan is een algemene leidraad binnen Gertrudis. Per leerling en situatie wordt gekeken wat het best passende plan van aanpak is.